

หลักการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์
เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566
Principles of Writing Works for the Competency Assessment of Teachers Following
the Guidelines for Teacher Quality Improvement to Promote Learning Outcomes
According to the Higher Education Qualification Standards of 2023

เจตินภา แสงสว่าง^{1*}, ลลิตวดี เตชะกัมพลสารกิจ²

Juadnapa Sangsawang^{1*}, Lalitwadee Techakampholsarakit²

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก,

²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

¹Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute,

²Boromarajonani College of Nursing, Suratthani, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

(Received: March 12, 2024; Revised: November 4, 2024; Accepted: November 12, 2024)

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นองค์กรที่สำคัญในการเป็นแหล่งรวมของผู้เชี่ยวชาญและองค์ความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพออกสู่สังคม มุ่งพัฒนาองค์กรให้ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตามพื้นฐานของการพัฒนาทั้งหมดล้วนเริ่มต้นจากคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างบุคลากรสายวิชาการขององค์กรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งในเชิงวิชาการและศาสตร์ด้านการสอน จึงเป็นภารกิจที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในปัจจุบันการขอรับการประเมินประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 โดยมีองค์ประกอบและสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการศึกษา คือ การออกแบบหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ ซึ่งถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรสายวิชาการให้มีทักษะความเป็นอาจารย์มืออาชีพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษานำหลักการการเขียนไปประยุกต์ใช้ในการเขียนผลงานของตนเอง

คำสำคัญ: กรอบมาตรฐานวิชาชีพด้านการสอน การประเมินสมรรถนะอาจารย์ การเขียนผลงาน

*ผู้ให้การติดต่อ(Corresponding e-mail: juadnapasangsawang@gmail.com)

Abstract

Universities and other higher education institutions are fundamental organizations that notably serve as source of experts and scientific knowledge across various disciplines. They form the foundation for developing high-quality personnel to contribute to society, and aim to evolve in response to the country's economic and social demands. However, the basis for all development begins with effective and efficient teaching and learning management. Enhancing academic personnel within institutions to become experts in both academic disciplines and teaching methodologies has become an essential mission nowadays. The evaluation of faculty competencies under the framework for developing faculty quality to promote the achievement of learning outcomes according to the 2023 Higher Education Qualifications Standard is a crucial process. This includes aspects such as curriculum design, instructional design, learning management, teaching strategies, and the measurement and evaluation of learning outcomes. These components serve as a strategic approach to improving and developing academic personnel such as professional educators to possess and master the necessary skills. This article aimed to present principles for writing works to seek faculty competency evaluation under the framework for developing faculty quality to enhance the achievement of learning outcomes as per the 2023 Higher Education Qualifications Standard. It serves as a guideline for faculty members in higher education institutions to apply these principles in producing their own academic works.

Keyword: Professional Standards Framework, Teacher Competency Evaluation, Academic Writing

บทนำ

ภารกิจหลักที่มหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติ มี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการคือ มหาวิทยาลัยมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคม ว่าสามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนาภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน สิ่งเหล่านี้จะสามารถเกิดขึ้นได้นั้น อาจารย์จะต้องมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนสู่อาจารย์มืออาชีพตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะอาจารย์ระดับอุดมศึกษา (Professional Standard Framework) เป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นการรับรองว่าอาจารย์สามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาอย่างมีคุณภาพและบัณฑิตที่จบการศึกษาไปจะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพมีศักยภาพตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (Academic and International Development Department Faculty Development Center Suranaree University of Technology, 2024) ซึ่งทางสถาบันพระบรมราชชนก ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันพระบรมราชชนก พ.ศ. 2566 – 2570 ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในเป้าประสงค์ที่ 2 อาจารย์มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานสากล อาจารย์จำเป็นต้องผ่านการประเมินตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะอาจารย์ระดับอุดมศึกษา (Professional Standard Framework) ซึ่งในแต่ละปีของคณะพยาบาลศาสตร์มีการตั้งเป้าของตัวชี้วัดตามปีงบประมาณ โดยร้อยละของอาจารย์ที่ผ่านการประเมินในปีงบประมาณ 2567 - 2570 จะต้องมียกจำนวนร้อยละ 25, 35, 45 และ 50 ตามลำดับ ดังนั้นการกำหนดการพัฒนาตนเองให้ผ่านการประเมินตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในด้านการเรียนการสอนเป็นหนึ่งในภาระงานของอาจารย์

(Praboromarajchanok Institute Wisdom for Community, 2023) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566

การประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 (Thailand-PSF)

สมาคมเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ควอท) ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ฝึกอบรม พัฒนาคุณภาพอาจารย์ และรับรองสมรรถนะอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 จากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีการสอนรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาจารย์จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องไปกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

แนวทางการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 องค์ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชา
- 1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะ (Competencies) ประกอบด้วย 4 มิติ คือ

- 2.1 ออกแบบและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.4 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 3 ค่านิยม (Values) ประกอบด้วย 2 มิติ คือ

- 3.1 คุณค่าในการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3.2 ธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบข้างต้น กำหนดให้มีระดับของคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบจำนวน 4 ระดับดังนี้ ระดับที่ 1 ครูที่มีคุณภาพ (Beginner/Fellow Teacher) ระดับที่ 2 ครูที่เกื้อกูลเพื่อนร่วมวิชาชีพให้เป็นครูที่มีคุณภาพ (Competent/Professional Teacher) ระดับที่ 3 ครูที่สร้างครูที่มีคุณภาพในองค์กร (Proficient/Scholarly) และระดับที่ 4 ครูที่เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูในระดับชาติหรือระดับนานาชาติ (Mastery Teacher) (Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education, 2024)

ซึ่งในบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนนำเสนอหลักการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2566 ในระดับที่ 2

หลักการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge)

1.1 ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาของตน ในการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ ในองค์ประกอบด้านความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาของตน ควรมีการอธิบายแนวคิดและหลักการสำคัญของทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการเชื่อมโยงหัวข้อการสอนและรูปแบบ

กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบตามแนวคิดและหลักการทฤษฎีที่ประยุกต์ใช้ มีการติดตามองค์ความรู้ที่ทันสมัยวิเคราะห์และนำมาใช้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิธีจำเป็นต้องนำความรู้ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชาหรือในหน่วยงาน อาจมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนร่วมงานในสาขาวิชา เพื่อให้ได้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับผู้เรียน

1.2 ความรู้ในศาสตร์การสอนและการเรียนรู้ มีการอธิบายจิตวิทยาการเรียนรู้และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยอธิบายสิ่งที่ป็นเหตุเอื้อให้เกิดการเรียนรู้กับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ระบุวิธีจัดการเรียนรู้และวิธีวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผลการเรียนรู้และกลุ่มผู้เรียน สามารถอธิบายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับ มีการเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดอย่างไร มีการวิเคราะห์ภูมิหลังและศักยภาพของผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาก่อน ผู้เรียนมีความรู้อะไรมาก่อน ผู้เรียนศึกษาในลักษณะหลักสูตรที่เป็นแบบใด เป็นต้น นอกจากนี้สามารถแนะนำและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลแก่เพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชาหรือในหน่วยงาน อาจมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้สอนในสาขาวิชา

2. องค์ประกอบด้านสมรรถนะ (Competencies)

2.1 การออกแบบและวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนจำเป็นต้องมีกระบวนการวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) (Chaisiri & Vanichwatanavorachai, 2022) โดยในหัวข้อนี้ จำเป็นต้องเขียนแสดงให้เห็นถึงการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินและการวิเคราะห์ว่าจะมีการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างไร ร่วมกันกับอาจารย์ในสาขาวิชา ซึ่งอาศัยหลักการวิเคราะห์แบบเป็นระบบ (System Approach) เพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ (Jiraphutthakorn, 2022) ดังนี้ 1) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องพิจารณาผลการเรียนรู้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Suwanjaroen, Sarakshetrin, & Malai, 2017) 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ภูมิหลังของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีองค์ความรู้รับยอดต่อมาจากศาสตร์วิชาใด และการออกแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้จะส่งต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ไปสู่ศาสตร์วิชาใด สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอในการนำมาใช้กับการจัดการเรียนรู้หรือไม่ รวมไปถึงมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้หรือไม่ เจตคติและความสามารถของผู้เรียน (Jiraphutthakorn, 2022) 3) วิเคราะห์และเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่กำหนด ระดับของผู้เรียน รวมไปถึงให้เหมาะสมกับลักษณะรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน (Sukphom, 2024)

2.2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การจัดการเรียนรู้แบบระดมสมอง (Brainstorming) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นปัญหา/โครงการ/กรณีศึกษา (Problem/Project-based Learning/Case Study) การจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) การจัดการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think – Pair – Share) การจัดการเรียนรู้แบบสะท้อนความคิด (Student’s Reflection) การจัดการเรียนรู้แบบตั้งคำถาม (Questioning-based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม (Games-based Learning) เป็นต้น (Chaisiri & Vanichwatanavorachai, 2022) ในการเขียนบรรยายแสดงการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงการกำกับดูแลและติดตามพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการใช้นวัตกรรมหรือ

ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงมีการแนะนำแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชาหรือในหน่วยงาน ขึ้นดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ประกอบไปด้วย ดังนี้ 1) เขียนแสดงให้เห็นว่าเลือกประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ไปกับนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนรู้แบบใด ยกตัวอย่างทฤษฎีการคิดแก้ปัญหาอนาคตของทอแรนซ์ (Torrance's Future Problem Solving Model) เป็นทฤษฎีที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าคิด กล้าแสดงออก จะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองอย่างเต็มที่ โดยกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาข้อเท็จจริง (Fact Finding) การรับรู้ถึงความผิดปกติในสถานการณ์แต่ยังไม่ทราบสาเหตุ การค้นพบปัญหา (Problem Finding) พิจารณาความผิดปกติในนั้นด้วยสติ จนสามารถเข้าใจถึงว่า นั่นคือปัญหา การค้นพบแนวคิด (Idea Finding) เมื่อทราบปัญหาแล้ว ก็เกิดการตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทำการทดสอบความคิดนั้น การค้นพบคำตอบ (Solution Finding) เป็นขั้นตอนที่พยายามทำการทดสอบสมมติฐานนั้น จนสามารถพบคำตอบ การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance Finding) เมื่อพบคำตอบแล้ว ยอมรับคำตอบที่ค้นพบเผยแพร่ และคิดต่อไปว่า การค้นพบนี้จะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไปอีก ทฤษฎีการเรียนรู้ในกระบวนการเช่นนี้ สามารถจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาพยาบาลให้ออกแบบสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมทางการพยาบาล (Chaisiri & Vanichwatanavorachai, 2022) นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก (Active Learning) เช่น ทฤษฎีเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connected Theory) ทฤษฎีจัดกลุ่มเพื่อเรียนรู้ของกลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของบลูม Advance Organizer เพื่อเรียนรู้อย่างมีความหมายของออสซูเบล ทฤษฎีพัฒนาการสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) การสอนแบบค้นพบ (Discovery learning) ของ บรูเนอร์ (Bruner) (Group for supervision, monitoring and evaluation of educational management Secondary Educational Service Area Office 35, 2024) ทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ของกานเย (Gagne) โครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (Guilford's Structure of Intellect Model) ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ (Gardner) เป็นต้น (Ratchapakdee, Sehakom, Wonganusit, & Chamnankit, 2021) 2) การเขียนแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ร่วมกันกับอาจารย์ในสาขาวิชาหรือในหน่วยงาน การทำงานร่วมกันระหว่างทีมผู้สอนด้วยกัน อาจเป็นในรูปแบบของการบูรณาการตามกลุ่มเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาต่างสาขาวิชา (Transdisciplinary) มาเชื่อมโยงกันหรือเกิดการสัมพันธ์กันภายใต้การต่อยอดการจัดการเรียนรู้ ยกตัวอย่าง การบูรณาการการทำงานร่วมกันของอาจารย์ในศาสตร์การสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาล ร่วมกับการพยาบาลขั้นพื้นฐาน เพื่อนำนวัตกรรมไปใช้แก้ปัญหของผู้ป่วย การบูรณาการภายในกลุ่มการเรียนรู้ (Intradisciplinary Integration) เป็นการนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาเดียวกันหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันมาเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กันภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกันในการจัดการเรียนรู้ 3) อาจารย์ในสาขาวิชาเดียวกันจะต้องเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเป็นในรูปแบบการจัดการประชุมการสัมมนาวิชาการ

2.3 การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอน จะต้องอธิบายถึงการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน แสดงให้เห็นว่าในขณะที่ผู้สอนกำลังจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ผู้สอนสามารถทำหน้าที่บทบาทการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองหรือไม่

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรและกำหนดตามระดับชั้นปีของผู้เรียน ซึ่งจะประกอบไปด้วย

การประเมินผลย่อย (Formative Assessment) และการประเมินผลสรุป (Summative Assessment) การประเมินผลย่อย เป็นการประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน โดยกระบวนการประเมินผลย่อยจะต้องเป็นกระบวนการสะท้อนคิดตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ว่าตนเองมีจุดที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาในส่วนใดบ้าง และผู้สอนสามารถนำข้อมูลนั้นมาพัฒนาปรับปรุง เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีผลลัพธ์ที่ดีตามที่กำหนดไว้ การประเมินผลสรุป จัดกระทำเมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์เพื่อตัดสินคุณภาพว่าผู้เรียนได้ผลการเรียนรู้เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนหรือไม่ (Suwanjaroen, Sarakshetrin, & Malai, 2017) แนวทางการประเมินจะเป็นในรูปแบบการสอบให้คะแนนและการตัดเกรด ในรูปแบบนี้มุ่งไปที่การจำแนกระดับสติปัญญาของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ได้มุ่งในการส่งเสริมผลลัพธ์ที่ดี แตกต่างจากการประเมินผลย่อยที่มุ่งการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้สอนควรมีกระบวนการวัดผลทั้ง 2 แบบในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่กระทำและผลที่เกิดขึ้น รวมถึงสิ่งที่จะพัฒนาต่อไป

3. องค์ประกอบด้านค่านิยม (Values)

3.1 การพัฒนาตนเองในวิชาชีพ อาจารย์อย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและการอุทิศตน ให้ความสำคัญพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในระดับชาติ หรือนานาชาติ อาจมีการเข้าร่วมเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน หรือการบรรยายประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ และสามารถเป็นผู้ชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ในระดับชาติหรือนานาชาติให้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

3.2 อารมณ์ไวซึ่งจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพอาจารย์ อธิบายถึงการพัฒนาตนเองทางด้านความรู้การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาจอยู่ในรูปแบบการเข้าร่วมประชุม การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร นอกจากนี้ควรเป็นแบบอย่างที่ดีปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยอธิบายถึงจรรยาบรรณที่ได้ประพฤติปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความสำเร็จในการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์

1. บทบาทของผู้บริหาร

1.1 วางแผนเชิงกลยุทธ์การพัฒนา กำหนดการประเมินสมรรถนะอาจารย์ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาพระบรมราชชนก โดยมีการกำหนดเป้าประสงค์ที่ 2 ในการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้อย่างชัดเจนในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาพระบรมราชชนก พ.ศ. 2566 – 2570 ฉบับปรับปรุง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อใช้พัฒนาสมรรถนะอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนสู่อาจารย์มืออาชีพ และใช้ประกอบการบริหารบุคลากรสายวิชาการ เช่น การประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์ การสร้างเส้นทางความก้าวหน้า (Career Path) ใช้อ้างอิงในการกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนในองค์ประกอบคุณภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ใช้ในการประเมินผลการสอนในการขอตำแหน่งทางวิชาการ เป็นต้น (Praboromarajchanok Institute Wisdom for Community, 2023)

1.2 ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนบุคลากรสายวิชาการขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2566 – 2567 ทางทีมผู้บริหารของสถาบันพระบรมราชชนก มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนบุคลากรสายวิชาการขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์มาอย่างต่อเนื่อง

1.3 ขับเคลื่อนโครงการพัฒนา โดยกำหนดโครงการรองรับการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ เช่น โครงการการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน โครงการพัฒนาสมรรถนะอาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบมืออาชีพ (THPSF) ทั้งในระดับวิทยาลัยพยาบาลและระดับเครือข่าย (Praboromarajchanok Institute Wisdom for Community, 2023)

1.4 เสริมสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เห็นถึงประโยชน์ของการประเมินสมรรถนะอาจารย์ บรรยายภาพและวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการช่วยสร้างกรอบการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรโดยรวมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการที่จะพัฒนาศักยภาพการเป็นอาจารย์มืออาชีพ การกระตุ้นให้มีความสำคัญส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้กับอาจารย์ที่สนใจ ให้กำลังใจ จัดการแข่งขันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของผู้สอนและมอบรางวัลเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Sriwichai, Buranachart, Noparak, & Gunma) และเชิดชูเกียรติสมรรถนะคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย (Wiwithkhunakorn, 2022)

1.5 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในองค์กรสถาบันการศึกษา (Wiwithkhunakorn, 2022)

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตนเอง แรงจูงใจภายในที่ต้องการทำงาน เป็นความต้องการที่มาด้วยความปรารถนาของตนเอง เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่ต้องการทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยตนเอง จากการมีกรอบความคิดแบบพัฒนาได้ (Growth Mindset) เป็นวิธีคิดที่เชื่อว่าทักษะและความรู้ความสามารถของตนเองสามารถพัฒนาได้ ผ่านการเรียนรู้และการพยายามฝึกฝน ไม่มีอะไรที่อยู่เหนือความพยายามและความตั้งใจ (Adecco Thailand, 2024)

3. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mutual Help) และการให้ความสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Mutual Support) ในการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในหมู่บุคลากรสายวิชาการ โดยมีหลักสำคัญว่า องค์กรจะมีผลสัมฤทธิ์สูงได้ก็ต่อเมื่อทุกระบวนกรของความต้องการภายในองค์กรได้รับการสนับสนุนซึ่งกันและกัน นี้ อาจแสดงออกทางพฤติกรรมได้หลายลักษณะ เช่น ความเต็มใจรับฟังผู้อื่น การให้การยอมรับนับถือ ยกย่อง การให้ข้อมูลย้อนกลับบวก และยอมรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจในการทำงาน เป็นต้น

สรุป

กรอบมาตรฐานสมรรถนะอาจารย์ระดับอุดมศึกษา (Professional Standard Framework) ถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรสายวิชาการให้มีทักษะความเป็นอาจารย์มืออาชีพ ที่สามารถแสวงหาการออกแบบการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การสอนอย่างสร้างสรรค์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตนเองมีสู่ลูกศิษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการมีกรอบมาตรฐานวิชาชีพด้านการสอนยังสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาที่มีมาตรฐานการสอนทัดเทียมกับสากล โดยอาจารย์ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาต้องมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก ลดบทบาทการสอนด้วยการบอกเล่า มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีรูปแบบหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายได้ด้วยตนเอง แล้วสามารถนำผลงานการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกเข้ารับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ด้านการเรียนการสอนจากสมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (คพอท) ได้

ข้อเสนอแนะ

1. นำไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนผลงานเพื่อขอรับการประเมินสมรรถนะอาจารย์ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ให้กับอาจารย์ระดับอุดมศึกษาในสังกัดพระบรมราชชนกและสังกัดอื่น ๆ
2. นำไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตนเองต่อการทำงานด้านการจัดการเรียนการสอน

References

Academic and International Development Department Faculty Development Center Suranaree University of Technology. (2024). *Thailand PSF Network (hosted by SUT)*. Retrieved February 16, 2024 from <https://sites.google.com/g.sut.ac.th/thailand-psf-networksut>. (in Thai)

- Adecco Thailand. (2024). *What is a Growth Mindset*. Retrieved February 16, 2024 from <https://adecco.co.th/th/knowledge-center/detail/career-advice/what-is-growth-mindset>. (in Thai)
- Chaisiri. K. & Vanichwatanavorachai. S. (2022). Instructional design by using creativity-based learning to promote creative thinking skills of nurse students. *The Journal of Boromarjonnani College of Nursing, Suphanburi*, 5(2), 5-18. (in Thai)
- Group for supervision, monitoring and evaluation of educational management Secondary Educational Service Area Office 35. (2024). *Proactive Learning Management Approach [Active Learning] Active Learning Supervision Project using Guidance and Mentoring Processes*. Retrieved February 16, 2024 from <http://www.sesalpgl.pn.go.th/wp-content/uploads/2019/12/book10-62.pdf>. (in Thai)
- Jiraphutthakorn. W. (2022). *Competencies of School Administrator and Quality of Work Life of Teacher under Bangkok Metropolitan Administration Northern Krungthong Group*. Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University. (in Thai)
- Praboromarajchanok Institute Wisdom for community. (2023). *Strategic plan Development of the Praboromarajchanok Institute Wisdom for community 2023 - 2027, revised edition, fiscal year 2024*. Praboromarajchanok Institute Wisdom for community. (in Thai)
- Professional and Organizational Development Network of Thailand Higher Education. (2024). *Guide for Requesting Teacher Competency Assessments According to the Guidelines for Promoting Quality Teaching and Learning Arrangements for Teachers in Higher Education Institutions*. Retrieved February 16, 2024 from https://www.thailandpod.org/doc/thailand_PSF. (in Thai)
- Ratchapakdee, P., Sehakom, V., Wonganusit, V., & Chamnankit, P. (2021). Education for sustainable development among nursing students. *Udonthani Hospital Medical Journal*, 29(3), 484-500. (in Thai)
- Sriwichai. P., Buranachart. S., Noparak. S., & Gunma. N. (2023). A model for developing efficiency related to sustainability among nursing instructors in colleges under Praboromarajchanok institute. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 11(1), 1-13. (in Thai)
- Sukphom. S. (16 February 2024). *Proposal Form for Receiving an Award for Best Practices (Best Practice) at the Education Area Level Academic year 2020, Secondary Educational Service Area Office 12 Nakhon Si Thammarat Province*. Retrieved February 16, 2024 from https://www.thaischool1.in.th/_files_school/80100922/workteacher/80100922_1_20201020-083540.pdf. (in Thai)
- Suwanjaroen. J., Sarakshetrin. A., & Malai. C. (2017). Teaching models to enhance the 21st century skills for bachelor's degree nursing students. *Nursing Journal*, 44(4), 177-188. (in Thai)
- Wiwitkhunakorn, S. (2022). Developing professional academic competencies of lectures' Rajabhat university. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 9(2), 39-60. (in Thai)